

OPRACOWANIE EKOLOGOGEOGRAFICZNE

DOTYCZĄCE OBSZARU MIASTA CZAPLINKA

**OBEJMUJĄCEGO TERENY PRZYLEGŁE DO LINII
BRZEGOWEJ JEZIORA DRAWSKIEGO**

Zespół autorski

mgr inż. ochr. środow. Urszula Arciuszkiewicz
mgr inż. arch. Piotr Kozłowski
mgr Marcin Rachuta
mgr inż. Karol Jaworski
inż. Ewelina Kozaczuk
Tomasz Sapiński

Integra Sp. z o. o.

Październik, 2008 r.

Spis treści

1. Opracowanie ekofizjograficzne w świetle uregulowań prawnych.....	3
2. Funkcje cele, którym ma służyć opracowanie ekofizjograficzne	3
3. Metoda i zakres opracowania	4
4. Rozpoznanie i charakterystyka stanu oraz funkcjonowania środowiska przyrodniczego na terenie objętym opracowaniem ekofizjograficznym	8
4.1. Położenie i regionalizacja przyrodnicza obszaru oraz jego krótka charakterystyka...	8
4.2. Poszczególne elementy środowiska przyrodniczego i ich wzajemne powiązania oraz procesy zachodzące w środowisku	14
4.2.1. Klimat	14
4.2.2. Geologia i geomorfologia.....	18
4.2.3. Hipsometria i krajobraz.....	20
4.2.4. Gleby i ich użytkowanie	21
4.2.5. Hydrologia.	22
4.2.6. Szata roślinna i fauna	27
4.2.7. Obszary i obiekty chronione	34
5. Diagnoza stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego oraz wstępna prognoza jego zmian	41
5.1. Ocena odporności środowiska na degradację oraz zdolności do regeneracji.....	41
5.2. Ocena stanu ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych w tym różnorodności biologicznej.....	42
5.3. Ocena stanu zachowania walorów krajobrazowych oraz możliwości ich kształtowania.....	43
5.4. Ocena zgodności dotychczasowego użytkowania i zagospodarowania obszaru z cechami i uwarunkowaniami przyrodniczymi.....	44
5.5 Ocena dotychczasowych zmian i wstępna prognoza zmian zachodzących w przyszłości w środowisku.....	45
5.6. Określenie przyrodniczych predyspozycji do kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej, wskazaniu obszarów, które powinny pełnić funkcje przyrodnicze....	45
5.7. Ocena przydatności środowiska, polegającą na określeniu możliwości rozwoju i ograniczeń dla różnych rodzajów użytkowania i form zagospodarowania obszaru.....	47
6. Uwarunkowania ekofizjograficzne – wnioski do projektu planu.....	47
6.1. Określenie przydatności poszczególnych terenów dla rozwoju funkcji użytkowych i form zagospodarowania obszaru opracowania.....	47
6.2. Wskazanie terenów, których użytkowanie i zagospodarowanie, z uwagi na cechy zasobów środowiska i ich rolę w strukturze przyrodniczej obszaru, powinno być podporządkowane potrzebom zapewnienia prawidłowego funkcjonowania środowiska i zachowania różnorodności biologicznej.....	49
6.3. Wskazanie ograniczeń wynikających z konieczności ochrony zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego lub występowania uciążliwości i zagrożeń tych środowisk oraz wskazanie obszarów, na których ograniczenia te występują.....	49

Załączniki graficzne:

1. Mapa uwarunkowań ekofizjograficznych dla miasta Czaplinka linia brzegowa jeziora Drawsko od północnej granicy miasta do ulicy komunalnej od strony południowej, skala 1: 2 000.

1. Opracowanie ekofizjograficzne w świetle uregulowań prawnych

Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz.U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150) określa zasady ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, które stanowią podstawę do sporządzania i aktualizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (Art. 71). W ustawie tej określono obowiązek zapewnienia, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, warunków równowagi przyrodniczej i racjonalnej gospodarki zasobami środowiska (art. 72, ust. 1-3).

W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, przy przeznaczaniu terenów na poszczególne cele oraz przy określaniu zadań związanych z ich zagospodarowaniem w strukturze wykorzystania terenu, powinny zostać ustalone proporcje pozwalające na zachowanie lub przywrócenie na nich równowagi przyrodniczej i prawidłowych warunków życia. Określony także powinien być sposób zagospodarowania obszarów zdegradowanych w wyniku działalności człowieka, klęsk żywiołowych oraz ruchów masowych ziemi.

Wymagania, o których mowa powyżej określa się na podstawie opracowania ekofizjograficznego.

Obowiązek sporządzania opracowań ekofizjograficznych wprowadzony został cytowaną wyżej ustawą Prawo ochrony środowiska. Rodzaje, zakres i sposób wykonania opracowań ekofizjograficznych określa natomiast Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie opracowań ekofizjograficznych z dnia 9 września 2002 r. (Dz.U.02.155.1298), w którym określono rodzaje, zakres i sposób wykonywania opracowań ekofizjograficznych.

2. Funkcje i cele, którym ma służyć opracowanie ekofizjograficzne

Opracowanie ekofizjograficzne jest dokumentacją charakteryzującą poszczególne elementy środowiska przyrodniczego oraz wzajemne powiązania tych elementów. Jest ono sporządzane wyprzedzająco tj. przed przystąpieniem do prac planistycznych i ma służyć uwzględnieniu uwarunkowań przyrodniczych w konstruowaniu projektu planu zagospodarowania przestrzennego. Zatem opracowanie ekofizjograficzne wykorzystywane będzie już w początkowej fazie budowy tego projektu tj. struktury funkcjonalno-przestrzennej określonego obszaru.

Jakkolwiek jest to proces planistyczny, to już na tym etapie podejmowane są indywidualne (subiektywne) decyzje przestrzenne o przeznaczeniu terenów. Choć nie są to decyzje formalne tj. podejmowane w oparciu o przepisy prawa administracyjnego, gdyż mają

jedynie charakter rozstrzygnięć planistycznych, to ich późniejsze skutki mają znaczenie zasadnicze.

Opracowanie ekofizjograficzne jest dokumentacją przyrodniczą sporządzaną dla potrzeby prac planistycznych w zakresie zagospodarowania przestrzennego, stanowiącą podstawę do zapewnienia realizacji zasady zrównoważonego rozwoju w formułowaniu ustaleń w sprawach przeznaczania terenów na określone cele oraz określania zasad ich zagospodarowania i zabudowy.

Opracowanie stanowi również podstawę do oceny stanu i funkcjonowania środowiska, jego wrażliwości i odporności na degradację oraz zdolności do regeneracji, a także oceny walorów i zasobów środowiska w strategicznej ocenie oddziaływania projektu planu zagospodarowania przestrzennego na środowisko.

3. Metoda i zakres opracowania

Niniejsze opracowanie ekofizjograficzne sporządzane było na podstawie kompleksowych badań i pomiarów terenowych oraz analizy materiałów archiwalnych.

Wykonanie opracowania ekofizjograficznego poprzedziła wizja terenu, która była podstawowym źródłem informacji. Badania i pomiary uzupełniła analiza materiałów archiwalnych. Analiza dokumentacji służyła raczej do określenia zakresu prac terenowych, niż jako podstawa do sporządzania elaboratu tekstowego i graficznego opracowania ekofizjograficznego.

Badania terenowe pozwoliły rozpoznać stan i funkcjonowanie środowiska, ocenić jego stan ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych, w tym różnorodności biologicznej. Przeprowadzono ocenę odporności środowiska na degradację oraz zdolności do regeneracji. Oceniono przydatność terenów do rozwoju funkcji użytkowych. Zwrócono uwagę na ograniczenia wynikające z konieczności ochrony zasobów przyrodniczych lub występowania uciążliwości i zagrożeń środowiska. Wskazano obszary, na których ograniczenia te występują.

Zgodnie z treścią Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r., przy sporządzaniu opracowania ekofizjograficznego wzięto pod uwagę:

- dostosowanie funkcji, struktury i intensywności zagospodarowania przestrzennego do uwarunkowań przyrodniczych;

- zapewnienie trwałości podstawowych procesów przyrodniczych na obszarze objętym dokumentem planistycznym;
- zapewnienie warunków odnawialności zasobów przyrodniczych;
- eliminowania lub ograniczania zagrożeń i uciążliwości negatywnie oddziałujących na środowisko i zdrowie ludzi;
- ustalania kierunków rekultywacji obszarów zdegradowanych lub będących pod wpływem procesów degradujących.

Szczegółowy zakres problematyki opracowania ekofizjograficznego został dostosowany do celu i przedmiotu sporządzanego dokumentu planistycznego oraz stanu i specyfiki środowiska analizowanego obszaru.

Przy sporządzaniu opracowania wykorzystano wszelkie dostępne materiały:

a) literatura źródłowa

- Atlas klimatycznego ryzyka uprawy roślin w Polsce, Cz. Koźmiński, 2001 r.;
- Badania klimatu lokalnego, J. Paszyński, J. Skoczek (oprac.), Dok. Geogr., 5, s. 116, Warszawa, 1964 r.;
- Jednostki przestrzenne DPK, prof. dr hab. A. Kostrzewski, dr M. Mazurek, dr Z. Zwoliński, mgr J. Szpakowski, Uniwersytet A. Mickiewicza, 1997, Poznań;
- Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET - Polska. Liro A., Fundacja IUCN Poland, Warszawa, 1995 r.
- Krajowa Strategia Ochrony i Umiarkowanego Użytkowania Różnorodności Biologicznej, Warszawa, 2003 r.;
- Mapa Drawskiego Parku Krajobrazowego-Plan Ochrony 1:25 000;
- Mapa Geologiczna Polski; mapa utworów powierzchniowych 1:500 000;
- Mapa Hydrograficzna Polski, 1 : 50 000, arkusze: N-33-93-A Złocieniec oraz N-33-93-C Mirosławiec;
- Mapa podziału fizyczno-geograficznego Polski J. Konradzkiego;
- Mapa sytuacyjno-wysokościowa 1: 1 000;
- Mapa topograficzna, 1: 10 000;
- Mapy glebowo-rolnicze 1: 5 000;
- Materiały z konferencji „Przyroda Drawskiego i Ińskiego Parku Krajobrazowego geologia, gleby, szata roślinna i świat zwierzęcy”, Cieszyń Drawskie, 2003 r.;
- Metody opracowań topoklimatycznych. M. Kluge (red.), Dok. Geogr., 3, s. 116,

Warszawa, 1980 r.;

- Plan Gospodarki Odpadami Gminy Czaplinek na lata 2004-2011, Szczecin, 2004 r.;
- Plan ochrony Drawskiego Parku Krajobrazowego”, A. Szwichenberg, projekt, Koszalin, 1998 r.;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, RBGPWZ w Szczecinie, 2002 r.;
- Polskie obszary Natura 2000. www.natura2000.mos.gov.pl/natura2000/;
- Program Ochrony Środowiska Gminy Czaplinek na lata 2004-2011, Szczecin, 2004 r.;
- Przyroda Pomorza Zachodniego, praca zbiorowa, Szczecin 2002 r.;
- Raport o stanie środowiska w woj. zachodniopomorskim w latach 2004-2005. Inspekcja Ochrony Środowiska – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie, 2007 r.;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Czaplinek z dnia 28 września 2001 r. INVEST PLAN Sp. z o.o. Poznań - Czaplinek;
- Waloryzacja przyrodnicza gminy Czaplinek (operat generalny), Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie 2004 r., wraz z mapą w skali 1:25 000;
- Waloryzacja wartości kulturowych gminy Czaplinek, Biuro „Redan”, Szczecin, 2006 r. wraz z mapami.

b) akty prawne

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 06. Nr 129, poz. 902 oraz Dz.U. z 08. Nr 25, poz. 150);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach (Dz. U. nr 62, poz. 628, ze zm.);
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne (Dz. U. 05. Nr 239, poz. 2019, ze zm.);
- Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. 04. Nr 92, poz. 880);
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 03. Nr 80, poz. 717);
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2000 r. nr 56, poz. 679, ze zm.);
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. 04. Nr 121, poz. 1266, ze zm.);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych (Dz. U. 02. Nr 155, poz. 1298);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2002 r. w sprawie przebiegu granic

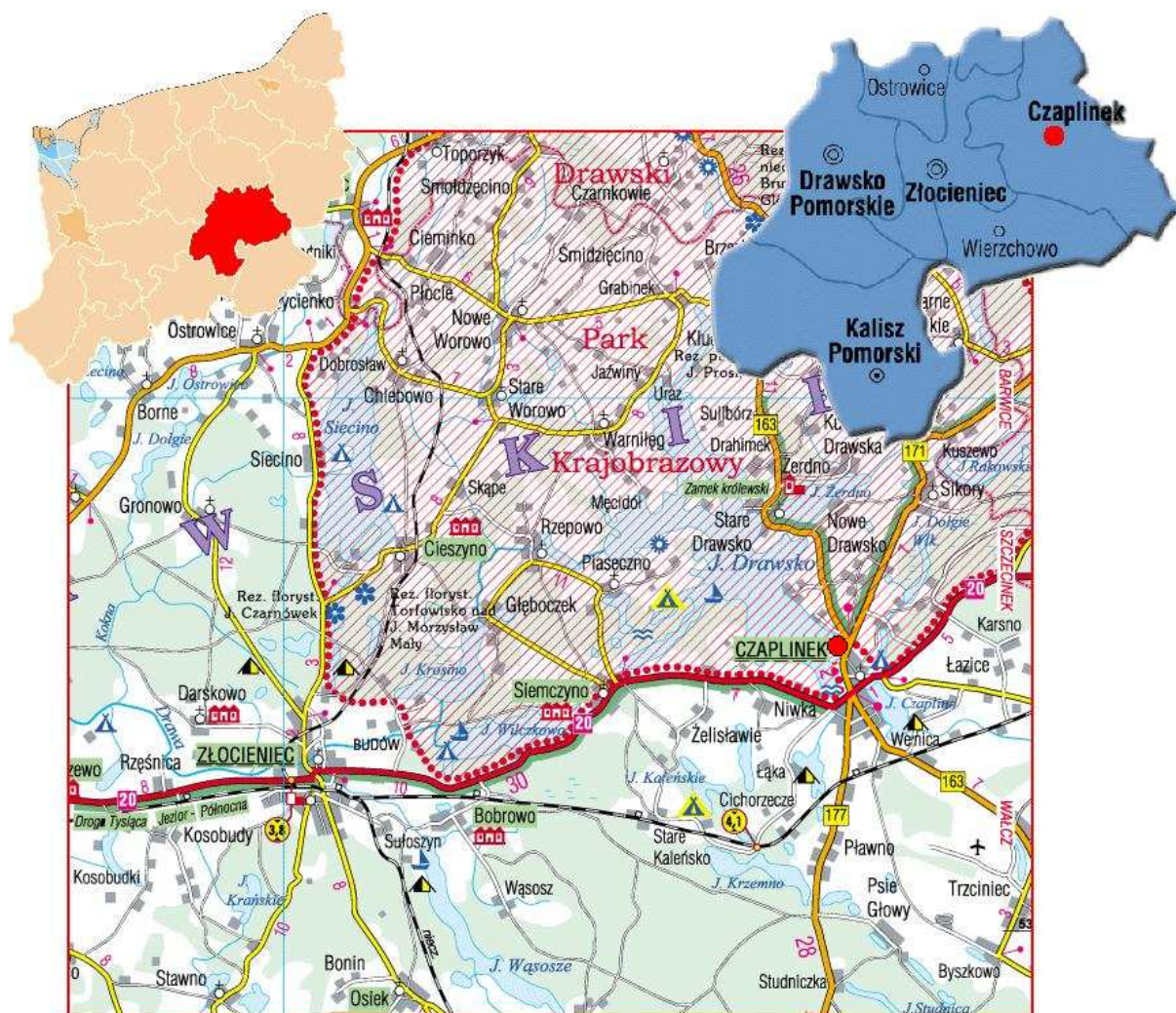
- obszarów dorzeczy, przyporządkowania zbiorników wód podziemnych do właściwych obszarów dorzeczy, utworzenia Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej oraz podziału obszarów dorzeczy na regiony wodne (Dz. U. Nr 232, poz. 1953);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. 04. Nr 229, poz. 2313);
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 września 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. 07. 179, poz. 1275);
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 maja 2005 r. w sprawie typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000 (Dz. U. 05. nr 94 poz. 795);
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną (Dz. U. Nr 168, poz. 1764);
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną (Dz. U. Nr 168, poz. 1765);
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną (Dz. U. Nr 220, poz. 2237);
 - Uchwała X/46/75 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koszalinie z dnia 17 listopada 1975 r. w sprawie uznania strefy chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Nr 9, poz. 49);
 - Uchwała XVI/49/79 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koszalinie z dnia 24 kwietnia 1979 r. w sprawie utworzenia DPK (Dz. Urz. WRN w Koszalinie Nr 6, poz. 13);
 - Rozporządzenie 4/2005 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 22 marca 2005 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Zach., Nr 25, poz. 497);
 - Rozporządzenie 19/2002 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 23 lipca 2002 r. zmieniające ustawę w sprawie utworzenia DPK (Dz. Urz. Woj. Zach., Nr 55, poz. 1232);
 - Rozporządzenie 1/2004 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 12 stycznia 2004 r. zmieniające akty prawne w sprawie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu położonych na terenie woj. zach. (Dz. Urz. Woj. Zach., Nr 5, poz. 58);
 - Rozporządzenie 15/2005 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 27 lipca 2005 r. w sprawie Drawskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Zach., Nr 64, poz. 1378);
 - Uchwała Nr VIII/58/07 Rady Miejskiej w Czaplinku 27 kwietnia 2007 r. w sprawie przystąpienia do zmiany w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego miasta Czaplinka.

4. Rozpoznanie i charakterystyka stanu oraz funkcjonowania środowiska przyrodniczego na terenie objętym opracowaniem ekofizjograficznym

4.1. Położenie i regionalizacja przyrodnicza obszaru oraz jego krótka charakterystyka

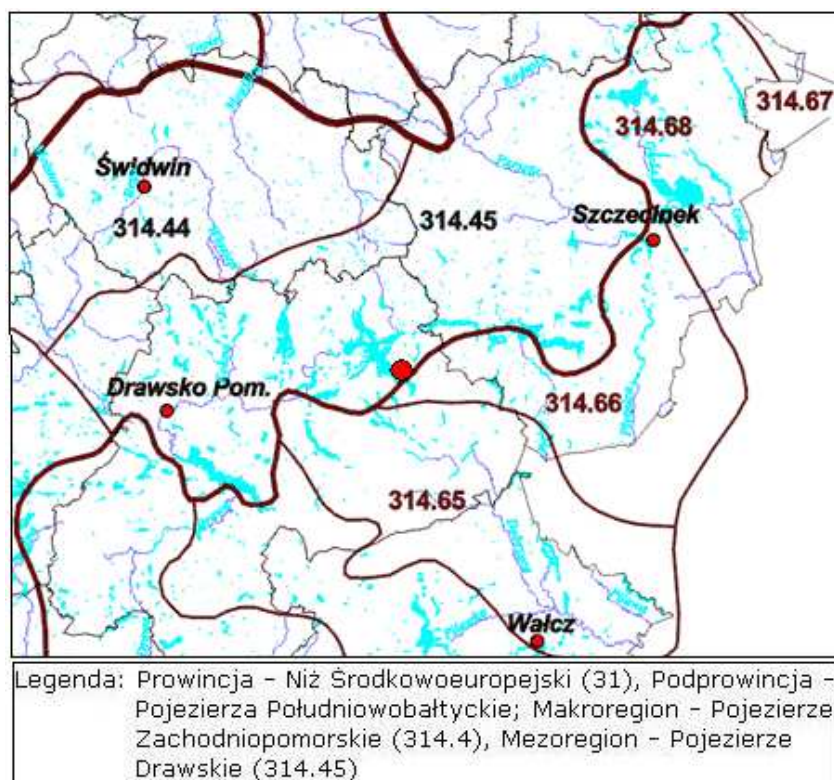
Położenie terenu

Teren objęty opracowaniem zlokalizowany jest w mieście Czaplinek, znajdującym się w południowo-wschodniej części powiatu drawskiego, który z kolei leży w środkowej części województwa zachodniopomorskiego (ryc. 1).

Rycina 1. Położenie obszaru stanowiącego przedmiot opracowania, na tle schematu województwa, powiatu i zachodniej części gminy Czaplinek.

Na obszar objęty opracowaniem składają się tereny rozciągające się pomiędzy linią brzegową jeziora Drawsko a ulicami: fragmentem Złocienieckiej, Jeziorną, Drahimską i Pięciu Pomostów (załącznik graficzny nr 1, ryc. 2).

Rycina 3. Podział wschodniej części województwa zachodniopomorskiego na regiony według podziału fizyczno-geograficznego Polski J. Konradzkiego (1996), (źródło: „Raport stanie środowiska w woj. Zachodniopomorskim w 1999 r.”)

Pojezierze Drawskie stanowi przedłużenie moren Pojezierza Ińskiego (314.43) w kierunku północno-wschodniego bezpośredniego zlewiska Bałtyku. Od północy Pojezierze sąsiaduje z Wysoczyzną Łobeską (314.44), Równiną Białogardzką (313.42) i Wysoczyzną Polanowską (314.46), od południa natomiast z sandrową Równiną Wałecką (314.65) i Równiną Drawską, a od wschodu z Pojezierzem Bytowskim (314.47), Doliną Gwdy (314.68) oraz Pojezierzem Szczecińskim (314.66).

Według opracowania „Jednostki przestrzenne Drawskiego Parku Krajobrazowego”, sporządzonym pod nadzorem prof. dr hab. A. Kostrzewskiego, w 1997, obszar objęty opracowaniem położony jest w obrębie mikroregionu – **Pojezierze Drahimskie (314.455)**, wydzielonym z mezoregionu - **Pojezierze Drawskie**. Autorzy opracowania mikroregion ten podzielili na kilkanaście typów terenu. Według tego podziału obszar miasta, leżący nad jez. Drawskim położony jest na terenie **Kotliny Drawskiej**, która łagodnie przechodzi w Kępę Nowoczaplinecką.

Kotlina Drawska ma nieregularny układ, odzwierciedlający krzyżujące się rynny subglacjalne: radialne i marginalne. Rynny zajmują: jezioro Drawskie i jezioro Żerdno. Pierwsze z nich ma niezwykle rozbudowaną linię brzegową, wzdłuż której na niewysokich krawędziach i płaskich zabagnionych odcinkach rozciąga się obszar objęty opracowaniem.

Maksymalne wysokości bezwzględne na terenie Kotliny dochodzą do 164,2 m n.p.m. (klify) a minimalne to 130,5 m n.p.m.

Kępa Nowoczaplinecka obejmuje zaś wysoczyznę morenową o charakterze kępy, wydzielonej rynkami jezior: Drawskie, Dołgie Wielkie, Nątlino i Czaplino. Posiada powierzchnię ok. 992,2 ha, maksymalną wysokość bezwzględną – 160 m n.p.m. i minimalną – wynoszącą – 130,6 m n.p.m.

Regionalizacja geobotaniczna, zoogeograficzna, przyrodniczo-leśna

Według podziału geobotanicznego Polski (Matuszkiewicz 1993) teren opracowania leży w obrębie obszaru – Europejskie Lasy Liściaste i Mieszane, prowincji – Środkowoeuropejskiej, podprowincji – południowobałtyckiej, działu – Pomorskiego, krainy – Pojezierza Środkowopomorskie i okręgu – Pojezierze Drawskie.

Zgodnie z regionalizacją faunistyczną (Starkel 1999 r.) obszar ten należy do podokręgu Pomorskiego, okręgu Środkowopolskiego, podregionu środkowego, regionu Środkowo-europejskiego. Dla tego podokręgu brak jest gatunków charakterystycznych.

Trampl (1991) obszar ten przypisał do obszaru I krainy - Bałtyckiej, w dzielnicy przyrodniczo - leśnej Pojezierza Drawsko - Kaszubskiego.

Charakterystyka zagospodarowania terenu

Na obszar opracowania, składają się tereny mieszczące się w granicach administracyjnych miasta Czaplinka, bezpośrednio położone nad brzegiem jez. Drawsko. Są to tereny w większości zurbanizowane, na które składają się:

- tereny mieszkaniowe (jedno- i wielorodzinne) – znajdujące się głównie przy ul. Drahimskiej – na całej jej długości - fot. 1, a także przy ul. Jeziornej (dziesięć budynków mieszkalnych), ul. Aptecznej i Młyńskiej (po jednym budynku) oraz ul. Pięciu Pomostów (trzy budynki);

Fotografia 1. Tereny zabudowy jednorodzinnej, położone wzdłuż ul. Drahimskiej (zachodnia granica obszaru opracowania).

- tereny usługowe – głównie usług turystyki, obejmujące północną część tego obszaru – zajęta przez cztery ośrodki wypoczynkowe (fot. 2) oraz usług oświaty (teren liceum ogólnokształcącego), usług sportu i rekreacji (amfiteatr, stadion miejski, plac zabaw, plaża miejska – fot. 3);

Fotografia 2. Teren usług turystyki – największy ośrodek wypoczynkowy na omawianym terenie.

Fotografia 3. Teren usług sportu – plaża miejska.

- tereny zielone – na które składa się zieleń urządzona (parki – fot. 4, skwery, zieleńce i tereny zielone przy posesjach i ogródki przydomowe), zieleń nieurzadzona (roślinność zaroślowa i synantropijna – fot. 5) oraz fragmenty lasów i szuwary trzcinowe wzdłuż linii brzegowej – położone na północ od plaży miejskiej;

Fotografia 4. Fragment parku miejskiego.

Fotografia 5. Fragment niezagospodarowanego kwartału przy ul. Jeziornej, porośniętej przez samosiejki drzew i roślinność synantropijną.

- tereny dróg publicznych oraz obiekty infrastruktury technicznej.

4.2. Poszczególne elementy środowiska przyrodniczego i ich wzajemne powiązania oraz procesy zachodzące w środowisku

4.2.1. Klimat

Według podziału Polski na regiony klimatyczne teren objęty opracowaniem należy do **Regionu Środkowopomorskiego (R-VII)** (A. Woś 1999), obejmującego znaczną część Pojezierza Drawskiego. W skład Regionu Środkowopomorskiego wchodzi także część Równiny Gryfickiej, Pojezierze Choszczeńskie, Pojezierze Ińskie, Wysoczyzna Łobeska, Pojezierze Szczecineckie, Pojezierze Wałeckie, Równina Wałecka, fragment Równiny Białogardzkiej oraz Dolina Gwdy. Klimat jest tutaj bardziej ostry w porównaniu z regionem zachodniopomorskim. Mniej jest dni ciepłych, a więcej przymrozkowych i mroźnych. Częstsze są także dni z opadem atmosferycznym (tabela 1).

Tabela 1.

Średnia roczna liczba dni z głównymi typami pogody Regionu Środkowopomorskiego (A. Woś 1999)

Typy pogody	Słoneczna	Pochmurna	Z dużym zachmurzeniem	Bez opadu	Z opadem	Razem
Region Środkowopomorski						
Ciepła	21,9	145,6	88,9	132,5	123,9	256,4
Przymrozkowa	9,6	35,5	30,9	43,1	32,9	76,0
Mroźna	4,5	14,8	12,2	17,4	14,3	31,7

Panuje tu klimat przejściowy, pomiędzy klimatem morskim a klimatem o cechach bardziej kontynentalnych. Zróżnicowanie fizjograficzne terenu oraz bliskość morza powoduje stosunkowo duże zróżnicowanie klimatyczne.

Na omawianym obszarze nie notuje się występowania skrajnych, w porównaniu z innymi regionami, wartości średnich liczb dni z wyróżnionymi typami pogody. Przeciętna roczna temperatura na tym terenie i w okolicach wynosi ok. 7,0-7,3 °C przy przeciętnej temp. miesiąca najcieplejszego (lipiec) od 16,3 do 16,9 °C, a najchłodniejszego (styczeń) ok. – 1,5 °C. Przeciętna temperatura okresu maj – lipiec mieści się w przedziale 13,7-14,7 °C (tabela 2).

Tabela 2.

Zestawienie ważniejszych danych klimatycznych dla Regionu Środkowopomorskiego (obszar opracowania) na tle regionów przyległych

Parametr	Region Zachodnio-pomorski	Region Środkowo-pomorski	Region Wschodnio-pomorski
	Wielkość		
Temperatura roczna	7-7,7	7-7,3	7,3-7,9
Temperatura okresu V-VII	14-14,5	13,7-14,7	14,7-15,7
Stopniodni dla okresu z $t_{sr.} < 10^{\circ}$	1800-2200	1800-2200	2400-3000
Stopień kontynentalizmu (%)	46-48	48-50	50-51
Amplituda dobowych temperatur (dla okresu V-VII)	9-13	9-11	10-11
Liczba dni gorących w roku	13-18	18-22	22-30
Daty początku zimy	31 XII-6 I	13 XII-2 I	17-30 XII
Długość okresu zimowego (dni) ($t_{sr.} < 10^{\circ}$)	55-70	65-90	60-85
Długość okresu (dni):			
gospodarczego	245-255	235-250	250-258
wegetacyjnego	208-215	208-215	215-218
dojrzewania	65-75	60-80	80-95

Daty początku okresu (dni): gospodarczego wegetacyjnego dojrzwania	20-25 III 8-10 IV 16-25 VI	20-26 III 7-10 IV 10-20 VI	20-23 III 3-7 IV 5-10 VI
Suma opadów atmosferycznych (mm)	500-575	550-600	480-600
Suma opadów atmosferycznych w okresie V-VII	180-215	175-210	160-200
Liczba dni z pokrywą śniegową	40-55	45-65	40-50
Data początku zbiorów żyta ozimego	29 VII-5 VIII	23-31 VII	18-22 VII

Okres wegetacyjny trwa tu 208-215 dni, ze średnią temperaturą powyżej 5°C i zaczyna się w pierwszej dekadzie kwietnia, a kończy wraz z końcem października. Okres zimy zaczyna się przed 13 XII i trwa 65-90 dni. Zaleganie pokrywy śnieżnej 45-65 dni, choć zdarzają się zimy zupełnie bezśnieżne, a okresy bezśnieżne są pospolite niemal corocznie i trwają średnio 40-60 dni.

Przeważają wiatry zachodnie, dominujące w okresie lata i jesieni. Zimą najczęściej występują wiatry południowo-zachodnie. Średnia prędkość wiatru w roku wynosi od 3,5 do 4 m/s (mierzona na wysokości 10 m n.p.m.).

Poziom usłonecznienia wynosi ok. 1515 h/rok (4,5 h/dzień). Poziom promieniowania całkowitego dochodzi do 3700 MJ/m² na rok.

Wielkość opadów rocznych na omawianym obszarze uzyskano na podstawie danych meteorologicznych z posterunku meteorologicznego IMGW w Kluczewie, oddalonego o ok. 10 km na północ (tab. 3).

Tabela. 3.

Zestawienie opadów roku przeciętnym (N), roku wilgotnym (W) i suchym (S).

Posterunek opadowy		Miesięczne sumy opadów w mm												Rok
		XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	
Kluczewo	N	59	65	53	43	49	45	60	76	78	70	59	56	713
H = 160 m	S	165	122	66	61	5	3	54	93	167	35	32	178	981
n.p.m. (1961-2000)	W	105	65	57	9	24	44	39	70	52	28	9	25	527

Źródło : Mapa Hydrograficzna Polski w skali 1 : 50 000, arkusz: N-33-93-A Złocieniec oraz N-33-93-C Mirosławiec.

Analizowany obszar jest bogaty w opady, które są wyższe o 5-20% w stosunku do średniego rocznego opadu z wielolecia określonego dla Polski. Roczna suma opadów w roku przeciętnym osiąga wartość 713 mm. Najmniej opadów notuje się w lutym i marcu, a najwięcej w lipcu.

Omawiany obszar charakteryzuje się dużą wilgotnością względną powietrza, głównie ze względu na sąsiedztwo jeziora. W skali rocznej wynosi ona 81%. Jej maksimum przypada na miesiące jesienne.

Pogoda korzystna pod względem biometeorologicznym (dni z pogodą ciepłą, komfortową i chłodną bez stanów parności i opadów codziennych) panuje przez większą część roku (średnia wieloletnia 283,6 dni). Najwięcej dni o optymalnych warunkach pojawia się w czerwcu, najmniej - w lutym. Pogoda niekorzystna (całodzienne opady i zamglenia) występuje ok. 46 dni w roku, najrzadziej w czerwcu (średnio 1,5 dnia), najczęściej w listopadzie, grudniu i marcu - średnio 5 dni w miesiącu. Liczba dni gorących wynosi 18-22 w roku (temperatura powyżej 25°C). Charakterystyczna dla tego typu klimatu jest łagodna amplituda temperatur. Średnia roczna temperatura to 7,0°C; w okresie wegetacyjnym wynosi 12,7°C, a średnia w okresie maj-lipiec 14,4°C.

W porównaniu z klimatem północnego pasa Pojezierza obserwuje się tu wyraźnie mniejsze opady atmosferyczne, większą liczbę dni gorących, większy stopień kontynentalizmu oraz wcześniejszą i dłuższą zimą.

Topoklimat

Na terenie objętym opracowaniem panuje typ topoklimatu wilgotnych zagłębień i den dolin. Na charakter tego mikroklimatu znaczący wpływ ma bezpośrednie sąsiedztwo jez. Drawsko, gdzie w skutek dużej pojemności cieplnej i dobrej przewodności cieplnej podłoża dobowe amplitudy temperatury w przyziemnej warstwie powietrza są znacznie mniejsze aniżeli na terenach sąsiednich.

Na terenie tym cyrkulacja powietrza jest utrudniona. Tereny te charakteryzują się gorszymi warunkami solarnymi, niekorzystnymi warunkami termicznymi, wilgotnościowymi, dużą częstotliwością występowania mgieł, słabą wentylacją i utrudnionymi warunkami rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń. Często występuje na nich niekorzystne zjawisko inwersji termicznej i tworzenia zastoisk zimnego powietrza. Doliny stanowią osie spływu chłodnego i wilgotnego powietrza, przez co mają wpływ na odczuwalność bioklimatyczną.

Teoretycznie obszary te są niekorzystne dla lokalizacji wszelkiej zabudowy oraz wprowadzania zieleni wysokiej. Jednocześnie wskazane są dla łąk i upraw odpornych na niskie temperatury i wymagających znacznej wilgoci.

4.2.2. Geologia i geomorfologia

Podłoże terenu opracowania stanowi jednostka strukturalna kompleksu permsko-mezozoicznego - wał pomorski. Omawiany teren leży w środkowej, najsilniej wydźwigniętej części wału, zwanej też od jej nazwy - blokiem tektonicznym Czaplinka. Oś bloku Czaplinka tworzy wyraźną anomalię grawimetryczną związaną z wysokim wypiętrzeniem utworów cechsztyńskich i dolnego mezozoiku. W obrębie wału, ciągnącego się zasadniczo z południowego zachodu na północny wschód, występują zgodnie z osią wału pomorskiego dobrze wysklepione poduszki solne.

W budowie geologicznej bezpośredniego podłoża czwartorzędu tego terenu biorą udział osady triasu, jury dolnej oraz trzeciorzędu. Największe rozprzestrzenienie na powierzchni podczwartorzędowej mają osady oligocenu i miocenu maskujące starsze struktury (synkliny i antykliny).

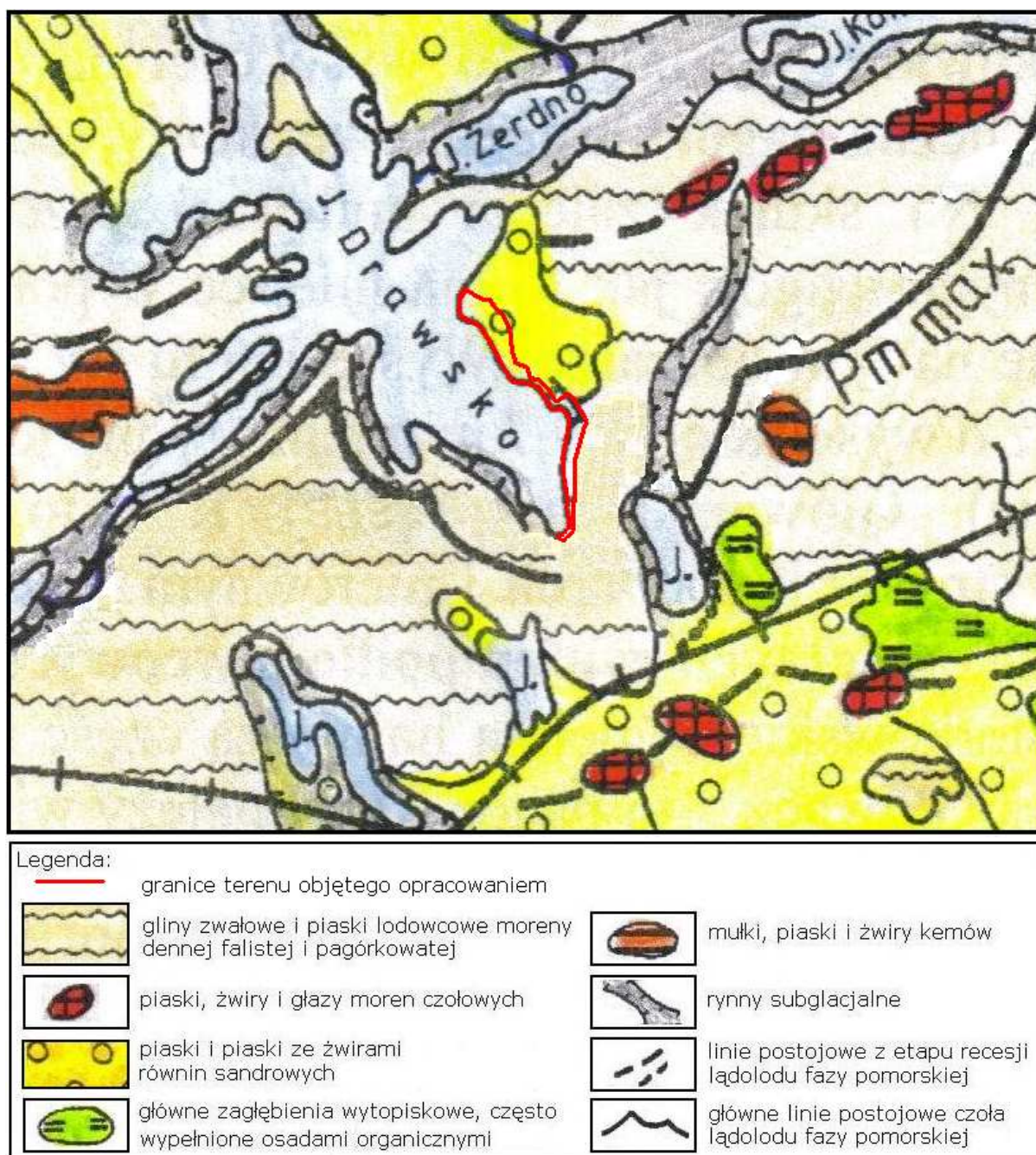
W osi bloku Czaplinka odsłaniają się osady triasu górnego. Utwory te zostały dobrze rozpoznane kilkoma otworami badawczymi, m.in. Czaplinek 2, Czaplinek 3. Zasadniczo są one wykształcone w postaci łowców, mułowców dolomitycznych i piaskowców z przewarstwieniami zlepieńców, osadów chemicznych i cienkimi wkładkami węgla brunatnego i syderytów w stropie.

Osady jury dolnej są tworzone przez osady lądowe: piaski i piaskowce zawierające cienkie wkładki osadów morskich: łowców i łupków ilastych. Z kolei osady trzeciorzędowe zalegają transgresywnie na starszych utworach mezozoicznych. Powierzchnię podczwartorzędową terenu opracowania budują osady miocenu, reprezentowane przez osady piaszczyste, mułkowo-ilaste zawierające cienkie wkładki węgla brunatnego.

Utwory trzeciorzędowe przykrywają utwory czwartorzędowe, osiągające różną miąższość. Całkowita miąższość pokrywy czwartorzędowej wynosi 80-150 m i jedynie w rynnach subglacialnych i depresjach glacitektonicznych przekracza wartość 230 metrów. Małą miąższość osadów czwartorzędowych notuje się w obrębie wzniesień powierzchni podczwartorzędowej oraz w rynnie glacialnej jeziora Drawsko, gdzie wynosi 10-15 m.

Procesy akumulacji i erozji glacialnej oraz fluwioglacialnej zachodzące w czasie ostatniego zlodowacenia (standiał pomorski) oraz postglacialne procesy erozyjno-denudacyjne wywarły decydujący wpływ na ukształtowanie się współczesnej rzeźby obszaru opracowania. Część południowa położona jest **w obszarze moreny dennej pagórkowatej i falistej, zbudowanej z plejstoceńskich glin zwałowych i piasków fluwioglacialnych.**

Część północną natomiast pokrywają **piaski i piaski ze żwirami równin sandrowych** (ryc. 6). Teren ten leży wzdłuż rynny subglacialnej, zajętej przez jez. Drawskie.

Rycina 6. Fragment mapki geologiczno-geomorfologicznej Pojezierza Drawskiego. Źródło: Dobrecka i Piotrowki, *Materiały z konferencji „Przyroda Drawskiego i Ińskiego Parku Krajobrazowego geologia, gleby, szata roślinna i świat zwierzęcy”*, Cieszyńo Drawskie, 2003 r.

Miażdżość glin jest różna, średnio dochodzi do 10 m. Północny zasięg tych osadów znajduje się na wysokości ośrodka wypoczynkowego „Drawtór”. Dalej osady czwartorzędowe przechodzą w sandry, zbudowane z piasków różnoziarnistych, często drobnoziarnistych

z przewarstwieniami żwirów. Ich miąższość waha się od 1,0 do 46,0 m.

Utwory holocenu zajmują niewielki odsetek ogólnej powierzchni tego terenu. Występują one w obniżeniach przy jeziorze i są to mułki, piaski, gytie i kredy jeziorne.

W holocenie wokół jezior i w dolinach rzek miała miejsce akumulacja osadów mineralnych i organogenicznych. W głębokich obniżeniach terenu rozwijała się już od schyłku glacja akumulacja osadów organicznych.

4.2.3. Hipsometria i krajobraz

Obszary opracowania posiadają zróżnicowaną rzeźbę terenu – od płaskiej przez falistą po pagórkowatą, z licznymi skarpami i uskokami terenu.

Generalnie obszar ten wznosi się z zachodu (od linii brzegowej – ok. 128 m n.p.m.) na wschód (do wschodniej granicy obszaru – gdzie wartości bezwzględne oscylują od 130 do 140 m n.p.m.) oraz z południa (128,8 m n.p.m. przy ul. Złocienieckiej) w kierunku północno-wschodu (osiągając na terenach sąsiadujących od południa z parkiem miejskim wartości 139 – 140,5 m n.p.m.). Następnie kierując się w stronę stadionu i plaży miejskiej teren ponownie opada, by wznieść się w okolicy ośrodka wypoczynkowego („Omega”). Teren ośrodka od strony jeziora dzieli spadzisty stok, o nachyleniu 12°, przechodzący w stromą skarpe (ponad 10 m). Skarpa dzieli pozostały obszar na dwie części. Na wschód od skarpy rozpościerają się pagórkowate tarasy, porośnięty przez las sosnowy (134 - 137 m n.p.m.) i obszar ośrodka wypoczynkowego („Kusy Dwór”). Na zachód od niej natomiast znajdują się nisko położone (128,5 - 129,5 m n.p.m.), podmokłe - porośnięte przez las olchowy. Podobny charakter ma skrajnia północno-zachodnia część terenu, będąca także terenem płaskim.

Różnice wysokości terenu w obrębie obszaru opracowania dochodzą do ok. 12 m.

Krajobraz terenu opracowania, mimo iż jest to obszar w większości zurbanizowany, to z racji usytuowania nad jez. Drawskim, o ciekawej linii brzegowej, należy do bardzo urokliwych (fot. 6).

Fotografia 6. Panorama nadbrzeża na tle centrum miasta.

Naturalny krajobraz okolicy obszaru opracowania ukształtowany został w okresie zlodowaceń północnopolskich i ma charakter młodoglacjalny, pagórkowaty pojezierny. Pod względem typu krajobraz terenu opracowania to krajobraz nizinny, jeziorny.

4.2.4. Gleby i ich użytkowanie

Wg podziału Polski na regiony glebowo-rolnicze dokonanego przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) w Puławach (1982) obszar opracowania leży w Regionie Kalisko-Szczecineckim.

Gleby pokrywające obszar opracowania są dość zróżnicowane. Występują tu głównie gleby mineralne oraz niewielkie fragmenty gleb organicznych i mineralno-organicznych.

Z utworów powierzchniowych wysoczyzny denno-morenowej - (na której położone są przedmiotowe tereny) - glin zwałowych i piasków lodowcowych, wykształciły się **gleby brunatne właściwe oraz gleby brunatne wylugowane i brunatne wylugowane kwaśne**. Gleby **brunatne właściwe** położone są głównie na piaskach gliniastych mocnych i glinie lekkiej). Gleby **brunatne wylugowane** natomiast zalegają na piaskach gliniastych lekkich, piaskach słabogliniastych i piaskach luźnych. W obrębie przedmiotowego obszaru przeważa 6 – żytni słaby kompleks rolniczej przydatności gleb.

Gleby mineralno-organiczne - **gleby torfowo-mułowe** (zalegające na piaskach słabogliniastych) oraz gleby **murszowo-mineralne i murszowate** (wytworzone z torfów

niskich) występują w przyjeziornych obniżeniach terenu i w dolinie rzeczki Czaplinecka Struga. Są one glebami pochodzenia hydrogenicznego.

Grunty rolne terenu opracowania, występują jedynie za budynkami położonymi przy ul. Drahimską a ul. Nadbrzeże Drawskie. Posiadają one klasę IVa i nie są użytkowane rolniczo (fot. 7).

Fotografia 7. Grunty rolne, klasy IVa położone przy ul. Nadbrzeże Drawskie.

4.2.5. Hydrologia

Warunki hydrograficzne są ściśle związane z rzeźbą terenu, która wyznacza powierzchniowy układ sieci wodnej. Warunkuje je także budowa geologiczna i klimat.

Wody powierzchniowe

Na sieć hydrograficzną obszaru opracowania składa się nieduży ciek wodny - Czaplinecka Struga oraz dość liczne rowy melioracyjne.

Zachodnią granicę obszaru opracowania natomiast stanowi linia brzegowa jeziora Drawsko, przynależącego do **zlewni rzeki Drawy**, która za pośrednictwem Noteci, Warty i Odry odprowadzane wody do Bałtyku. Jest to obszar podlegający pod Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej n w Poznaniu (RZGW).

Rzeka Drawa, przepływająca przez jezioro Drawsko jest drugim, co do wielkości po Gwdzie, dopływem Noteci. Jej średni spadek wynosi 0,61%, a przepływ 19 m³/s. Powierzchnia zlewni wynosi około 3200 km², a jej długość prawie 200 km. Jest największym ciekim gminy Czaplinek. Źródła jej leżą pomiędzy Połczynem Zdrój, a Kluczewem - poza granicami gminy, w gminie Połczyn Zdrój, w pasie wzniesień morenowych, w rynn timer subglacialnej.

Jezioro Drawsko jest największym (1871,5 ha) i najgłębszym (79,7 m) jeziorem Pojezierza Drawskiego. Pod względem głębokości Drawsko zajmuje drugie miejsce w kraju. Jezioro charakteryzuje się bardzo rozbudowaną linią brzegową, której długość wynosi 76 km. Posiada kilka półwyspów oraz 14 zatok. Omawiany teren położony jest w sąsiedztwie trzech z nich: Zatoki Pięciu Pomostów, Zatoki Plaża oraz Zatoki Basen (ryc. 7).

Ostatnia z nich - najbardziej na południe wysunięta część jeziora, powstała pod koniec XVIII wieku w wyniku zapadnięcia się kredowych pieczar, wyłobionych w skale kredowej (głęboka na 24 metry).

Na jeziorze znajduje się również 12 wysp, z których największą jest wyspa Bielawa (79.5 ha) - jedna z największych wysp śródlądowych w Polsce.

Brzegi jeziora na wielu odcinkach mają charakter klifów, ich wysokość dochodzi do 40 metrów nad poziom lustra wody. Na terenie opracowania jednak brzegi są łagodne, a zejścia do wody swobodne.

Jezioro Drawsko, jako śródlądowe powierzchniowe publiczne wody płynące, podlega pod prawa właścicielskie Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej.

Wody jeziora, jak wynika z badań WIOŚ zostały zaliczone do III klasy czystości wód.

Rycina 7. Fragment mapy jeziora Drawskiego. Źródło: Jezioro Drawsko - mapa turystyczna, skala 1:25 000, Wydawnictwo BiK.

Rzeczka Czaplinecka Struga, przepływająca niewielkim odcinkiem przez teren opracowania (na N od MOSW) jest niewielkim kanałem, na całej długości uregulowanym, łączącym jezioro Drawsko z jeziorem Czaplino (fot. 8).

Fotografia. 8. Rzeczka Czaplinecka Struga, przecinająca teren opracowania.

„Kanał Czaplinek” stanowi śródlądowe powierzchniowe publiczne wody płynące, w stosunku do których prawa właścicielskie wykonuje Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego na podstawie przepisów art. 11 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz.U. 05. Nr 239, poz. 2019 z późn. zm.). W związku z powyższym w zakresie zagospodarowania przestrzennego na terenach przyległych do tych wód obowiązują przepisy ww. Prawa wodnego.

Obszary zmeliorowane

Na terenach objętych opracowaniem występują obszary zmeliorowane urządzeniami melioracji wodnych szczegółowych. Rowy melioracyjne odwadniają podmokłe tereny wzdłuż ul. Nadbrzeże Drawskie oraz tereny północne, bezpośrednio położone nad jeziorem

Drawskim. Urządzenia melioracyjne, które w świetle przepisów ustawy Prawo wodne są urządzeniami wodnymi, podlegają ochronie na mocy art. 65 tej ustawy.

Dotychczasowa funkcja wymienionych urządzeń melioracyjnych na opracowanym terenie powinna być zachowana.

Zabrania się także grodzenia nieruchomości przyległych do powierzchniowych wód publicznych w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu, a także zakazywania lub uniemożliwiania przechodzenia przez ten obszar.

Wody podziemne

Obszar objęty opracowaniem leży poza obrębem Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP).

Na obszarze Pojezierza Drawskiego głębokość pierwszego użytkowego poziomu wodonośnego jest dość zróżnicowana, w okolicach Czaplinka osiąga wartości od 60 do 100 m. Są to głębsze czwartorzędowe poziomy wodonośne, które mają duże znaczenie gospodarcze. Stąd pochodzą, bowiem wody konsumowane dla miasta. Pracujące na terenie Czaplinka komunalne ujęcia wody dostarczają do sieci średniodobowo 1070 m³ wody uzdatnionej. Stacje pracują w oparciu o ujęcia przy ul. Ceglanej (pięć odwiertów - studni o wyd. 20-56 m³/h) oraz przy ul. Wąskiej (dwa odwierty – studnie o wyd. 28-57 m³/h).

Dobra jakość czwartorzędowych wód podziemnych – wgłębnych, wynika między innymi z odpowiedniej izolacji pierwszego poziomu wodonośnego od powierzchni.

Głębokość zalegania pierwszego poziomu wód podziemnych bardzo wyraźnie nawiązuje do ukształtowania powierzchni terenu. Przy rynn timerze i w dolinie rzeczki wody podziemne pierwszego poziomu zalegają na poziomie 1 m p.p.t. Również na obszarach sandrowych głębokość zalegania wód podziemnych pierwszego poziomu jest niewielka i wynosi ona od 2 do 5 m p.p.t.

Jakość wód podziemnych na terenie miasta badana jest w punkcie pomiarowym nr 375 (WIOŚ 2007). Badane są tu wody gruntowe, które według wyników danych, opublikowanych przez WIOŚ, z lat 2004-2005, wykazują znaczne pogorszenie jakości - do klasy IV. W ciągu ostatnich lat jakość tych wód ulegała dużym wahaniom, od klasy Ib w 1999 r., poprzez II klasę w 2000 r., do III klasy w roku: 1997, 1998, 2001 i 2003.

4.2.6. Szata roślinna i fauna

Szata roślinna

Naturalna roślinność potencjalna

Teren opracowania, sąsiadujący z akwenem jeziora Drawskiego potencjalnie przynależy do biochor subatlantyckiego grądu *Stellario-Carpinetum* w ubogiej postaci pomorskiej. Pokrywają się one z zasięgiem utworów dennomorenowych. Na terasach jeziornych, wykształciły się gleby łągu olszowego *Circaeo-Alnetum* (syn. *Fraxino-Alnetum*). Na ubogich terenach sandrowych (północna część opracowania), potencjalną roślinnością naturalną jest suboceaniczny śródlądowy bór sosnowy, a mianowicie kompleksu boru świeżego *Leucobryo-Pinetum* i boru suchego *Cladonio-Pinetum*.

Roślinność rzeczywista

Obszar opracowania stanowi teren zurbanizowany, w obrębie którego dużą część zajmują tereny zielone (zewidencjonowane jako tereny rekreacyjno-wypoczynkowe - Bz).

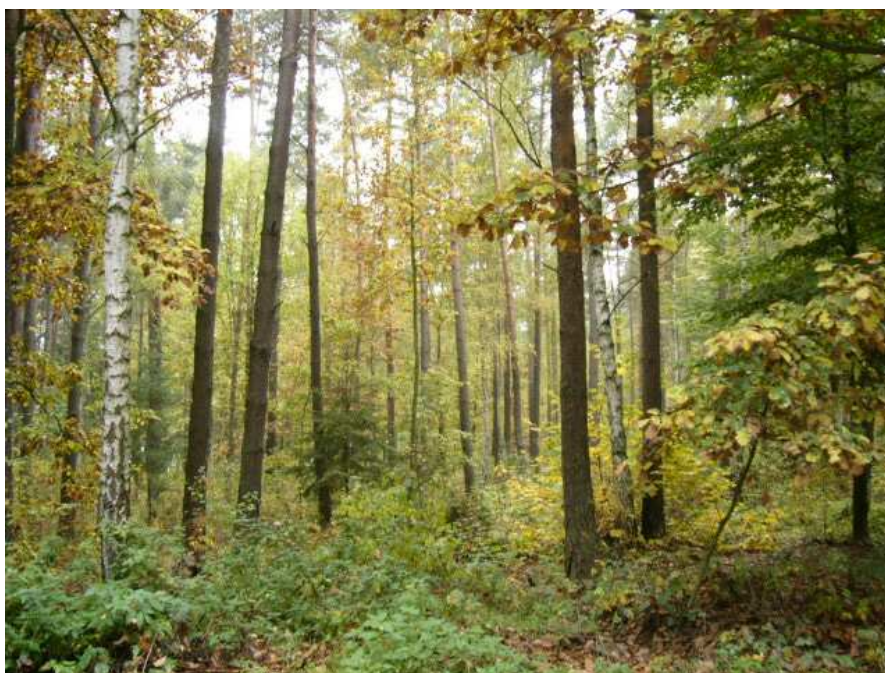
Na roślinność obszaru opracowania składają się tereny zieleni urządzonej (park miejski (fot. 4, 5), skwery, zieleń wzdłuż ul. Nadbrzeże Drawskie – promenada (fot.7), wokół posesji i instytucji oraz ośrodków wypoczynkowych), zieleni nieurządzonej (zakrzaczenia, zarośla, roślinność synantropijna i ruderalna – fot. 5, 10) oraz fragmenty lasów (rosnące w północnej części opracowania – fot. 11, 12), a także aleje, szpalery i pojedyncze drzewa.

Fotografia 9. Park miejski, rozpościerający się w sąsiedztwie amfiteatru.

Fotografia 10. Tereny z roślinnością nieurządzona – zbiorowiska traw, wśród których dominują bylice, ostrożeńce. W tle OW „Omega”.

Fotografia 11. Fragment lasu mieszanego z dominacją sosny, rosnący na wzniesieniach pomiędzy OW „Omega” i „Kusy Dwór”.

Fotografia 12. Nadbrzeżny las o charakterze łęgu olszowego, porastający podmokłe tereny przyjeziorne.

Zbiorowiska synantropijne rozpowszechnione są na całym obszarze wokół terenów zabudowanych i na przydrożach oraz w przydomowych ogródkach zróżnicowanych florystycznie ze względu na różnice w natężeniu wydeptywania, właściwości gleby, nasłonecznieniu itp.

Roślinność ruderalna to wybitnie synantropijne zbiorowiska roślin jednorocznych i wieloletnich występująca na terenach zieleni nieurządzonej, przy zabudowaniach i ogrodzeniach, na podwórkach i drogach gruntowych (na całym terenie opracowania).

W części południowej opracowania brak jest typowych zbiorowisk roślinnych, które zastąpiła roślinność ozdobna, w tym pojedyncze gatunki drzew, krzewów i ich szpalery oraz zieleni urządzona. W części północnej natomiast występują zbiorowiska leśne i roślinność krzewiasta, której towarzyszą ziołorośla okrajkowe czyli ugrupowania złożone z wieloletnich bylin.

Brzegi jeziora Drawskiego porastają płaty szuwaru trzcinowego, najsilniej rozwijające się w zatokach jeziora (fot. 13).

Fotografia 13. Szuwary trzcinowe porastające brzegi jeziora za plażą miejską.

Na terenie opracowania, wokół prywatnych posesji, instytucji i placów, a także wzdłuż ulic, można spotkać następujące drzewa i krzewy: topole białe, czarne, włoskie, lipy drobnolistne, szerokolistne, jarzębiny zwyczajne, jarzęby szwedzkie, robinie akacjowe, świerki pospolite i srebrne, sosny zwyczajne, sosna daglezja zielona, jałowiec pospolity, sosna odm. 'Nikon', modrzew europejski, cyprysy, żywotniki, cis pospolity, olcha czarna, czeremcha amerykańska, wierzby kruche, wiciowe, białe, płaczące, bez czarny i lilak, róża dzika, leszczyna pospolita, głóg jednoszyjkowy, orzech włoski, wiąz pospolity, kasztanowiec zwyczajny, brzoza brodawkowata, klon zwyczajny i jawor, jesion wyniosły, grab pospolity, dęby szypułkowe i bezszypułkowe, różaneczniki, forsycja pośrednia, tawuła średnia, śnieguliczka biała, bukszpan zwyczajny, ligustr pospolity, drzewa i krzewy owocowe.

W obrębie tego obszaru znajdują się stanowiska roślin objętych ochroną gatunkową. Zinventaryzowano stanowiska bluszczu pospolitego (*Hedera helix*, fot. 14), rosnącego przy południowej granicy OW „Drawtur” (ochrona częściowa) oraz trzy jarzęby szwedzkie (*Sorbus intermedia*), znajdujące się przy plaży miejskiej (ochrona ścisła).

Fotografia 14. Leciwe okazy bluszczu pospolitego, wijące się po drzewach, rosnących przy ul. Pięciu pomostów.

W ogrodach przydomowych uprawiane są także warzywa, liczne kwiaty ozdobne, oraz pnącza. Charakter szaty roślinnej wszystkich ogródków działkowych, składającej się głównie z drzew i krzewów owocowych, kwiatów i upraw warzyw - przesądza o tym, że są to biotopy o ograniczonej tylko wartości przyrodniczej.

Fauna

W składzie gatunkowym fauny na obszarze objętym opracowaniem stwierdzono występowanie wielu zwierząt zarówno kręgowców jak i bezkręgowców.

Na terenie opracowania mięczaki reprezentuje chroniony ślimak winniczek, który z uwagi na dość dużą powierzchnię terenów podmokłych występuje tu stosunkowo licznie. W wodach przybrzeżnych jeziora występują natomiast następujące gatunki mięczaków: *Potamopyrgus jenkinsi*, *Bithynia tentaculata*, *Pisidium nitidum*, *Pisidium subtruncatum*, *Sphaerium corneum*, *Pisidium henslowanum*, *Valvata pulchella*, *Valvata piscinalis*, *Dreissena polymorpha*. Z gatunków chronionych w jeziorze bytują: szczeżuja wielka i skójką malarska oraz zaostrzona.

Stwierdzono występowanie raka amerykańskiego (pręgowanego) *Orconectes limosus*.

Niektóre źródła podają iż na dnie jeziora żyje reliktowy krab *Pallasea quadrispinosa*, pamiętający epokę lodowcową. Należy podkreślić, że w województwie zachodniopomorskim

tych jezior, gdzie bytują te reliktowe organizmy, jest tylko 7. Jeziora te powinny podlegać szczególnym regulacjom prawnym i działaniom dla ich ochrony. Jako że obecność tych organizmów wiąże się przede wszystkim z czystością wód w ich dolnych warstwach, dlatego działania ochronne powinny być nakierowane na poprawę stanu czystości i natlenienia wód tych jezior.

Licznie występują tu owady: ważki (świtezianka dziewica *Calopteryx virgo*, ważka płaskobrzucha *Libellula depressa*), chrząszcze (chrząszcz majowy, biegacz gajowy, biegacz fioletowy), trzmiele i motyle bytujące w pobliżu jezior, wilgotnych użytków zielonych oraz polach uprawnych.

W jeziorze Drawskim występuje większość ryb słodkowodnych: płoć, okoń, węgorz europejski, sieja, kielb, ukleja, sandacz, szczupaki, białoryby i karasie w miejscach mulistych. W zatokach występuje tu lin, miętus oraz karp.

Zarośla i rowy melioracyjne są miejscem bytowania i rozrodu takich gatunków jak: żaba moczarowa, żaba wodna i żaba trawna. W jednym z ogródków przydomowych była obserwowana ropucha szara. Wszystkie wymienione płazy są chronione.

W lasach, parku miejskim oraz nad brzegiem jeziora oraz w pobliżu zabudowań występuje dość licznie ornitofauna. Można spotkać tu gatunki takie jak: kruk, gawron, kawka, kukułka, łabędź niemy (fot. 15), dymówka, mewa śmieszka, sikora bogatka, wróbel, piecuszek, pokłaska, szpak, pokrzewka ogrodowa, strzyżyk, dzięcioł duży (fot. 16), kaczki (fot. 6), głowienka, czernica i kormoran czarny. Wszystkie wymienione powyżej ptaki objęte są ochroną gatunkową.

Teren opracowania zamieszkują także ssaki. Występuje tu objęty ochroną gatunkową kret europejski i wiewiórka (fot. 17) oraz jeż. Na całym obszarze bytują także drobne gryzonie takie jak mysz polna, mysz domowa i mysz zaroślowa.

Fotografia 15. Łabędzie nieme, na stałe związane z krajobrazem linii brzegowej jez. Drawskiego i promenady - ul. Nadbrzeże Drawskie.

Fotografia 16. Dzięcioł duży (*Dendrocopos major*) żerujący na jednym z drzew Parku miejskiego.

Fotografia 17. Wiewiórka pospolita, ruda (*Sciurus vulgaris*).

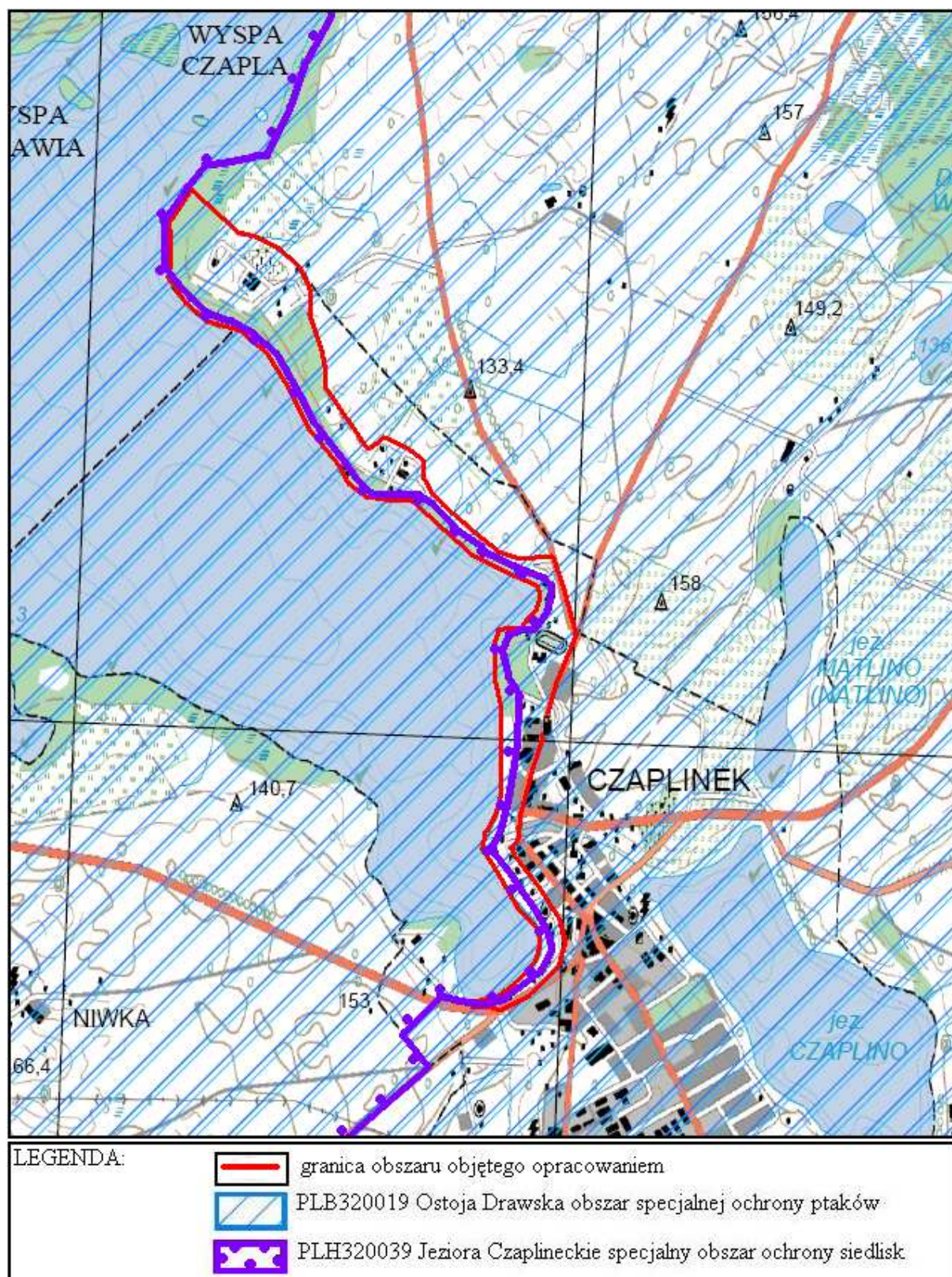
4.2.7. Obszary i obiekty chronione

Środowisko przyrodnicze

Istniejące

Obszar objęty opracowaniem położony jest w całości na terenie **Obszaru Natura 2000 Ostoja Drawska PLB320019**, będącego obszarem specjalnej ochrony ptaków. Część terenu obejmuje także **Obszar Natura 2000 Jeziora Czaplineckie PLH 320039** - specjalny obszar ochrony siedlisk (ryc. 8).

Oba obszary Natura 2000 charakteryzują się bogactwem i różnorodnością flory i fauny. Na ich terenie występuje 742 gatunki roślin naczyniowych, spośród których 28 objętych jest całkowitą ochroną gatunkową, a 14 ochroną częściową. Spotyka się tu gatunki charakterystyczne dla roślinności atlantyckiej, arktycznej, borealnej, górskiej oraz ciepłolubne. Wody zasiedla 36 gatunków ryb i 1 gatunek kręgloustnych, w tym 5 gatunków objętych ochroną prawną. Występuje tu 12 płazów i 5 gatunków gadów oraz 41 gatunków ssaków. Awifauna liczy 148 gatunków lęgowych. Spośród gatunków zagrożonych wyginięciem gniazdują tu: bielik, orlik krzykliwy, kania ruda, bociana czarny i bocian biały. Drawski Park Krajobrazowy jest ważną ptasią ostoją o randze krajowej K011.

Rycina 8. Obszary objęte opracowaniem względem obszarów Natura 2000. Źródło: www.natura2000.mos.gov.pl/natura2000.

Obszar Natura 2000 Ostoja Drawska PLB3200019 swym zasięgiem obejmuje część Pojezierza Drawskiego. Ostoja charakteryzuje się bogactwem i różnorodnością flory i fauny.

Występują tu co najmniej 23 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 6 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. Bardzo ważna ostoja dla kilku gatunków ptaków drapieżnych. W okresie lęgowym obszar zasiedla powyżej 3% populacji lęgowej puchacza, co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bielik, błotniak stawowy, bocian czarny, kania czarna, kania ruda, orlik krzykliwy, trzmielojad, czapla siwa, gągoł, krakwa; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występują bąk i bocian biały. Do podstawowych zagrożeń na terenie Ostoi Drawskiej można zaliczyć: silną presję turystyczno-rekreacyjną i presję inwestycyjną dotyczącą zabudowy brzegów jezior, powodującą ubożenie przyrodnicze i krajobrazowe terenu oraz utrudnia rozrodu i migracji zwierząt związanych z terenami wodnymi i wodno-błotnymi. Potencjalne zagrożenie stanowi także intensyfikacja gospodarki rolnej. Z nią związane jest między innymi: likwidacja odłogów, stosowanie znacznej ilości nawozów sztucznych i środków ochrony roślin oraz nawożenie pól gnojowicą (ryc. 8).

Obszar Natura 2000 Jeziora Czaplineckie PLH 320039 obejmuje najcenniejszy przyrodniczo i krajobrazowo fragment Pojezierza Drawskiego. Na terenie tego obszaru zlokalizowanych jest 47 jezior (ok. 10 % pow. terenu), reprezentujących większość wyróżnianych typów jezior. Wody tych jezior są zasobne w wapń, na dnie zbiorników odkłada się kreda jeziorna, która podściela złądowiaste odcinki doliny między kolejnymi jeziorami. Dna jezior porastają łąki ramienicowe. Osobliwością obszaru są dobrze zachowane jeziora lobeliowe. Do bardzo wartościowych zbiorowisk należą również torfowiska, szczególnie wysokie, występujące na wododziałach oraz torfowiska przejściowe. Łącznie stwierdzono tu występowanie 18 rodzajów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej.

Szczególnie cenna jest tu dolina Drawy, która wraz z dopływami odgrywa bardzo ważną rolę łącznika między obszarami koncentracji cennej flory w urozmaiconym krajobrazie polodowcowym.

Do zagrożeń można zaliczyć: zanieczyszczenie wody i eutrofizację, rozwój turystyki i rekreacji bez uwzględnienia potrzeb ochrony przyrody (np. budowa infrastruktury niszcząca siedliska, zaśmiecanie, zanieczyszczenia), usuwanie martwego drewna i podszytu oraz kłusownictwo i sukcesję na terenach otwartych.

Omawiany teren znajduje się także w obrębie **Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Drawskie”** oraz otuliny **Drawskiego Parku Krajobrazowego** (ryc. 9).

OChK „Pojezierze Drawskie” jest najstarszą formą ochrony krajobrazu na Pojezierzu Drawskim, która została wyznaczona na podstawie Uchwały Nr X/46/75 z dnia 17 listopada 1975 r. Wojewódzkiej Rady Narodowej w sprawie uznania strefy chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Nr 9, poz. 49). Łączna powierzchnia OCHK wynosi ok. 60 000 ha. Obejmuje zachodnią część Pojezierza Drawskiego. Obszar chroni naturalny krajobraz Pojezierza Drawskiego i stref źródłowych Drawy i Parsęty.

Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Nr 92, poz. 880), a także w myśl Rozporządzenia Wojewody Zachodniopomorskiego 4/2005 z dnia 22 marca 2005 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Zach., Nr 25, poz. 497) **w Obszarze Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Drawskie” zakazuje się:**

- 1) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (nie dotyczy realizacji przedsięwzięć, dla których sporządzenie raportu nie jest obowiązkowe i przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak niekorzystnego wpływu na stan przyrody obszarów chronionych - przed realizacją inwestycji powinna zostać uzyskana pozytywna opinia Wojewódzkiej Rady Ochrony Przyrody i Komisji ds. Ocen Oddziaływania na Środowisko),
- 2) umyślnego zabijania dziko żyjących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej,
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych - nie dotyczy gruntów rolnych pokrytych samosiewami drzew i krzewów do wieku 15 lat oraz miejsc wyznaczonych do prowadzenia czynnej ochrony przyrody),
- 4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu - nie dotyczy terenów, dla których udzielono koncesji na wydobywanie kopalin przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia),

- 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwośuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych,
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka,
- 7) likwidowania (zasypywania i przekształcania) naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych,
- 8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych - z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej (nie dotyczy miejsc wyznaczonych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin lub w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gmin, nie dotyczy miejsc zlokalizowanych w obszarach istniejącej zabudowy).

DPK powołano Uchwałą Nr XVI/49/79 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koszalinie z dnia 24 kwietnia 1979 r. w sprawie utworzenia DPK (Dz. Urz. WRN w Koszalinie Nr 6, poz. 13). Park obejmuje najcenniejszy pod względem przyrodniczym i krajobrazowym fragment Pojezierza Drawskiego o zróżnicowanej rzeźbie terenu, licznych jeziorach i ciekach, bogatej florze i faunie, licznych parkach zabytkowych oraz czystym i mało zmienionym środowisku. Powierzchnia Parku ogółem wynosi 41 430 ha, a otuliny: 22 212 ha. Jest to obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe, a celem utworzenia jest zachowanie, popularyzacja i upowszechnianie tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Teren opracowania, według Rozporządzenia NR 15/2005 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 27 lipca 2005 r. w sprawie Drawskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Zach., Nr 64, poz. 1378), położony jest w otulinie parku stanowiąc jego południową część. Zakazy wymienione w tym akcie prawnym nie obowiązują terenu otuliny.

Projektowane

Teren objęty opracowaniem mieści się także w granicach zespołu przyrodniczo-

krajobrazowego ZPK - 4 „Jezioro Drawsko”, który został zaproponowany do ochrony w Projekcie Planu Ochrony DPK. Obejmuje on całą bezpośrednią zlewnię jeziora Drawsko wraz z zespołem krzyżujących się radialnych i marginalnych rynien subglacjalnych. Głównym celem ochrony jest zachowanie i ochrona jednego z centralnych obszarów węzłowych młodoglacjalnych krajobrazów Pojezierza Drawskiego w tym:

- jeziora Drawsko, otoczonego starodrzewiami olsów i łęgów na terasie jeziornej (a przede wszystkim buczyn na skarpach, z udziałem licznych sędziwych drzew, z których wiele jest pomnikami przyrody),
- zróżnicowanej roślinności wodnej jeziora Drawsko, a także szuwarowej, rozwijającej się w przybrzeżnych platformach litoralnych,
- jezioro Drawsko - obejmujące zespół krzyżujących się radialnych i marginalnych rynien subglacjalnych; wyjątkowo urozmaicona linia brzegowa z bardzo dużymi i głęboko wcinającymi się w ląd zatokami, przypominającymi fiordy; lokalnie występują bardzo wysokie martwe klify, sięgające nawet 50 m wysokości,

Do zagrożeń potencjalnego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego należą:

- rębne użytkowanie starodrzewu;
- zalesianie łąk i pastwisk obniżające bioróżnorodność;
- brak użytkowania kośnego i pastwiskowego, powodujący wkraczanie zakrzewień i zadrzewień;
- wtórne zabagnianie gleb powodowane brakiem regulacji stosunków wodnych;
- nadmierne nawożenie gruntów ornych znajdujących się w sąsiedztwie biotopów skupiających roślinność oligo- i mezotroficzną presja wędkarska i rekreacyjna nad jeziorami, niszcząca roślinność litoralu i użytkująca wody;
- presja wędkarska i rekreacyjna nad jeziorami, niszcząca roślinność litoralu i użytkująca wody.

Środowisko kulturowe

Na terenie obszaru opracowania znajdują się obiekty chronione i będące pod nadzorem Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie.

Część terenu opracowania (położona w pobliżu centrum miasta) została wpisana do rejestru zabytków woj. Zachodniopomorskiego jako ochronny średniowieczny układ urbanistyczny pod nr 438 z 19.03.1965 r.

Południowa część obszaru położona jest także w strefach ochrony konserwatorskiej A,B (załącznik graficzny nr 1).

Strefie “A” ochrony konserwatorskiej jest strefą ścisłej ochrony konserwatorskiej, która obejmuje obszar szczególnie wartościowy, o zachowanej historycznej strukturze przestrzennej. Obszar ten uznany jest za szczególnie ważny jako materialne świadectwo historyczne. W strefie tej zakłada się bezwzględny priorytet wymagań i ustaleń konserwatorskich nad względami wynikającymi z prowadzonej działalności inwestycyjnej, gospodarczej i usługowej. Zakłada się również konieczność sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego bądź planu rewaloryzacji, który będzie stanowił ostateczną formę ustaleń i wymogów konserwatorskich do projektowania realizacyjnego poszczególnych elementów zagospodarowania zabytkowych zasobów.

Działania konserwatorskie w tych strefach zmierzają do zachowania i uczynienia historycznego układu przestrzennego i konserwacji jego głównych elementów: rozplanowania i przebiegu głównych ciągów komunikacyjnych, kompozycji wnętrz urbanistycznych, historycznych linii zabudowy, kompozycji układów zieleni zabytkowej oraz historycznych podziałów własnościowych i sposobu użytkowania gruntów.

Wszelka działalność inwestycyjna, budowlana, jak również przebudowy, remonty, adaptacje, dostosowanie współczesnych funkcji czy podziały nieruchomości znajdujących się w obszarze strefy wymagają uzgodnienia z Zachodniopomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Szczecinie.

W granicach obszarów opracowania znajdują się **budynki** wybudowane w drugiej połowie XIX wieku i na początku XX. Są to obiekty o **różnych walorach zabytkowych**.

Brak jest tu **stanowisk archeologicznych** ujętych w ewidencji służby konserwatorskiej

5. Diagnoza stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego oraz wstępna prognoza jego zmian

5.1. Ocena odporności środowiska na degradację oraz zdolności do regeneracji

Naturalną odporność środowiska na degradację warunkuje kilka czynników: skład mechaniczny gleby oraz rodzaj skały macierzystej, żyzność siedliska, pokrycie roślinnością, ukształtowanie terenu oraz stopień ustabilizowania gruntu, klimat, a zwłaszcza częstotliwość występowania nadzwyczajnych zjawisk atmosferycznych (gwałtowne wichry, ulewy, itp.), stosunki wodne oraz zdolności retencyjne gleby.

Środowisko przyrodnicze obszaru opracowania nie jest jednorodne, w związku z tym nie

jednakowa jest odporność na degradację poszczególnych obszarów. Analiza potencjału samoregulacyjno-odpornościowego środowiska przyrodniczego, która wykazuje ścisły związek z jednostkami przyrodniczymi wykazała iż:

- południowa część obszaru opracowania, położona na wysoczyźnie morenowej, w podłożu z piaskami gliniastymi charakteryzuje się umiarkowanym potencjałem samoregulacyjno-odpornościowym. Spowodowane jest to umiarkowaną: odpornością podłoża, żyznością siedliska i stabilnością układów biotycznych;
- północna część, leżąca na terenie równiny sandrowej, wyróżnia się małym potencjałem samoregulacyjno-odpornościowym. Przyczynia się do tego głównie mała: odporność podłoża, wrażliwość na zmiany stosunków wodnych oraz małe przewietrzanie
- część terenu leżąca w strefie podmokłych obniżeń nadbrzeżnych, wyróżnia się małym potencjałem samoregulacyjno-odpornościowym. Przyczynia się do tego głównie wrażliwość na zmiany stosunków wodnych, mała odporność podłoża oraz umiarkowane i małe przewietrzanie.

Obszar opracowania jest w większości terenem zantropogenizowanym i w obrębie terenów zabudowanych, pozbawionych naturalnej szaty roślinnej jest mało stabilny, wykazujący małą odporność na degradację i niedużą zdolność do regeneracji.

Dużo bardziej wrażliwą częścią obszaru na zmiany i jeszcze mniej odporną na degradację jest obszar podmokłych obniżeń terenu, który jest bardzo wrażliwy na wszelkie wahania poziomu wód. Odwadnianie tych terenów jest niekorzystne i będzie prowadzić do ubożenia zbiorowisk roślinnych obszaru.

Najbardziej stabilne są niewielkie fragmenty lasów sosnowych i mieszanych, położone na tarasach przyjeziornych, rosnących na glebach mineralnych. Tworzą one ekosystemy w których utrzymana jest względna równowaga ekologiczna. Wykazują one dość dużą zdolność do regeneracji.

5.2. Ocena stanu ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych w tym różnorodności biologicznej

Obszar będący przedmiotem opracowania znajdują się na terenie **obszaru Natura 2000 „Ostoja Drawska” PLB320019** oraz **Obszaru Natura 2000 Jeziora Czaplineckie PLH 320039** i głównie z tego tytułu wszelkie zasoby przyrodnicze tych obszarów objęte są ochroną. Z tego też tytułu obowiązuje tu postępowanie w sprawie oceny oddziaływania

przedsięwzięcia lub planu na środowisko, zgodnie z art. 33. ust. 2 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Nr 92 poz. 880).

Dodatkowo znajduje się on na terenie **Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Drawskie”**, gdzie obecnie obowiązują zakazy, wprowadzone Ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Nr 92, poz.880) oraz Rozporządzeniem Wojewody Zachodniopomorskiego 4/2005 z dnia 22 marca 2005 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Zach., Nr 25, poz. 497), które skutecznie przyczyniają się do ochrony istniejących tu zasobów przyrodniczych i ich bioróżnorodności.

Ocena stanu użytkowania zasobów przyrodniczych sprowadza się głównie do korzystania z walorów krajobrazowych, mikroklimatycznych, czystych wód i gleb. Na terenie opracowania korzystano zarówno z zasobów i walorów środowiska przyrodniczego jak i krajobrazowego. Mieszkańcy wykorzystują tutejszy, duży potencjał rekreacyjny i turystyczny obszaru. Zarówno turyści tu wypoczywający jak i mieszkańcy w głównej mierze korzystają ze świeżego powietrza i sprzyjającego mikroklimatu, „ciesząc oko” roztaczającymi się urokliwymi krajobrazami.

Zasoby środowiska glebowego, w związku z brakiem pól uprawnych na terenie opracowania, są wykorzystywane jedynie do uprawy warzyw w ogrodach przydomowych.

5.3. Ocena stanu zachowania walorów krajobrazowych oraz możliwości ich kształtowania

Pierwotny krajobraz części nadbrzeżnej miasta został, na skutek urbanizacji, w dużym stopniu zmieniony. Mimo, iż teren miasta został zabudowany, jego lokalizacja, pomiędzy dwoma jeziorami, rynek staromiejski i klimat miasta, który nadają zabytkowe budynki oraz wszystkie elementy środowiska przyrodniczego i zieleń miejska, tworzy przestrzeń o dużych walorach krajobrazowych.

Na terenie opracowania istnieje jednak wiele obiektów i obszarów, które negatywnie wpływają na walory krajobrazowe miasta. W znacznym stopniu walory te obniżają stare nieodnawiane, nieestetyczne obiekty i nie uporządkowane podwórza oraz wybetonowane place, niezagospodarowane zielenią izolacyjną i ozdobną. Obszary te często ze względu na niejednorodną, substandardową zabudowę, są mało estetyczne i szpecą otoczenie poszczególnych kwartałów miasta (szczególnie w obrębie ul. Jeziornej).

Skrajnie północna część obszaru wyróżnia się krajobrazem najbardziej zbliżonym do naturalnego, którego walory są zachowane w dobrym stanie. Miejsca te są bardzo

malownicze, w głównej mierze ze względu na obecność zbiorowisk leśnych. Plan miejscowy powinien uwzględnić tutejsze duże walory krajobrazowe, które powinno się zachować.

Aby nie zaburzyć panoramy widokowej od strony jeziora powinno się odsunąć zabudowę kubaturową możliwie jak najdalej od linii brzegowej jeziora.

Pojawiają się także możliwości kształtowania krajobrazu w obrębie obszaru opracowania. Aby „poprawić wygląd” miasta w wielu kwartałach terenu należy wprowadzić nowy ład przestrzenny oraz poprawić architekturę istniejących obiektów o niskich walorach przestrzennych, dewaloryzujących krajobraz. Budynki powinny się przebudować, tak, aby harmonizowały z sąsiadującą zabudową o walorach zabytkowych, oraz wyburzyć budynki substandardowe (typu blaszane garaże i drewniane komórki w centrum miasta). Wiele z tych miejsc należałoby zagospodarować zielenią lub uporządkować zielen już istniejącą (załączniki graficzne).

Na terenach jeszcze nie zabudowanych powinno się zadbać, aby procent powierzchni biologicznie czynnej był wysoki, a także, aby udział zieleni wysokiej był duży. Projektowana natomiast zabudowa powinna nawiązywać charakterem do historycznej i uwzględniać kontekst miejsca – uwarunkowania wynikające z sąsiedztwa. W celu uniknięcia chaosu przestrzennego należy podać zasady zagospodarowania terenów, (w którym kwartale i o jakich gabarytach dopuszcza się zabudowę towarzyszącą - garaże i budynki gospodarcze itp.). Powinno się wyznaczyć obszary wykluczone z zabudowy gospodarczej.

Przy planowaniu należy przeanalizować powiązania widokowe z obszarami sąsiednimi.

5.4. Ocena zgodności dotychczasowego użytkowania i zagospodarowania obszaru z cechami i uwarunkowaniami przyrodniczymi

Osiedleńczy i turystyczno-wypoczynkowo charakter miejscowości oraz uwarunkowania przyrodnicze obszaru opracowania wydają się być zgodne z dotychczasowym użytkowaniem i jego zagospodarowaniem tego terenu. Niegdyś miasto przejawiało charakter osady rybackiej. Do dziś prowadzi się tu gospodarkę rybacką, jednak nie jest to dominująca gałąź lokalnej gospodarki.

Napływ ludności i potrzeby społeczne, duży potencjał przyrodniczo-krajobrazowy, a tym samym turystyczny tego terenu oraz przemiany gospodarczo-społeczne przyczyniły się do rozrastania się funkcji mieszkaniowej i wkraczania na te obszary funkcji turystycznej. Dziś obie funkcje terenu istnieją tu prawie równorzędnie.

Prognozuje się, że z czasem wolna przestrzeń terenu opracowania będzie przybierała funkcję mieszkaniową i rekreacyjno-turystyczną oraz usługową.

5.5. Ocena dotychczasowych zmian i wstępna prognoza zmian zachodzących w przyszłości w środowisku

Dotychczasowe zmiany zachodzące w środowisku tego obszaru miały charakter etapowy, a ich intensywność była umiarkowana. Teren ścisłego centrum miasta już przed setkami lat został wyrównany, zmeliorowany i zabudowany. Większość obszaru na skutek zurbanizowania – głównie zabudowy uległa częściowej degradacji. Pierwotne ukształtowanie powierzchni, gleba, szata roślinna zostały zniszczone. Połacie gruntów przylegające do miasta natomiast zostały wykarczowane i zmeliorowane oraz zaadoptowane na potrzeby rolnictwa. W późniejszym etapie tereny rolne zostały adoptowane pod usługi turystyki. Na terenach rolnych lub bezpośrednio leśnych, powstały kompleksy turystyczne.

Prognozuje się, że trend ten zostanie zachowany i ilość terenów zabudowanych wciąż będzie rosła. Obszary zurbanizowane terenu opracowania, w skutek potrzeb społecznych zostaną zintensyfikowane, co będzie miało miejsce głównie na obrzeżach miasta. W skutek, czego zmiany zachodzące w przyszłości w środowisku będą dotyczyły głównie: pokrycia gleb w wyniku rozwoju zabudowy, wzrostu produkcji zanieczyszczeń bytowych i odpadów oraz wzrostu hałasu, a także wprowadzenia nowych założeń zieleni. Intensywność zmian zachodzących w środowisku uzależniona będzie w głównej mierze od charakteru i rodzaju planowanych tu przedsięwzięć.

W obrębie strefy konserwatorskiej „A”, która jest już intensywnie zabudowana, prognozuje się, że w wyniku procesów inwestycyjnych nastąpi poprawa jakościowa (wprowadzanie nowych założeń zieleni, eliminacja konwencjonalnych źródeł energii, przebudowa mało atrakcyjnej zabudowy, bądź jej wyburzenie, odsłonięcie wybetonowanych placów).

5.6. Określenie przyrodniczych predyspozycji do kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej, wskazaniu obszarów, które powinny pełnić funkcje przyrodnicze.

Z tytułu tego, iż teren opracowania leży na terenie **Pojezierza Drawskiego**, znajduje się w obrębie **ekologicznego węzła o znaczeniu międzynarodowym - 6M** (opracowanie systemu krajowej sieci ekologicznej ECONET – Polska (Liro 1995). To swoiste biocentrum cechuje się licznymi ekosystemami naturalnymi i półnaturalnymi, w tym rzadkimi w skali

kraju. Integralnym elementem Ekologicznej Sieci Obszarów Chronionych Pomorza stanowią korytarze ekologiczne.

Liczne jeziora powodują, że tereny te oprócz tego, że stały się międzynarodową ostoją ptaków, są znakomitym miejscem dla rozwoju turystyki i wszelkiego rodzaju rekreacji, wraz z całą infrastrukturą. Ogromny potencjał przyrodniczy, krajobrazowy i wypoczynkowy jaki posiada miasto Czaplinek i najbliższa jego okolica stwarza predyspozycje do kształtowania tu bazy turystycznej. Dodatkowym czynnikiem, przemawiającym za tym, aby na terenie miasta, (także na obszarach objętych opracowaniem), rozwijała się funkcja turystyczna i mieszkaniowa, turystyczna i marginalnie produkcyjna (a nie na terenach dotąd niezurbanizowanych), jest fakt lokalizacji większej części gminy w obszarze Natura 2000 „Ostoja Drawska” i „Jeziora Czaplineckie”.

Na terenie opracowania **lokalnym korytarzem ekologicznym** jest rzeczka Czaplinecka Struga wpływająca do jez. Drawskiego, przez które przepływa rzeka Drawa, stanowiąca wraz z ciągiem jezior rynnowych, o przebiegu południkowym główną oś ESOCh dla gminy. Będąc korytarzem rangi ponadregionalnej rzeka jest strefą faunistyczną, posiadającą duże znaczenie dla bezkręgowców, ryb, płazów, gadów, ptaków i ssaków.

Na terenie opracowania ponadto znajdują się zadrzewienia przydrożne i szpalery, które są **liniowymi korytarzami ekologicznymi**. W niektórych wypadkach konieczne jest uzupełnienie istniejących nasadzeń i założenie nowych. Nasadzenia te winny mieć charakter szerokopasmowy, z wykształconym piętrowym układem roślinności, gwarantującym ich funkcjonowanie jako korytarzy ekologicznych. Podobnie w przypadku innych zadrzewień.

Funkcje przyrodnicze na terenie opracowania pełnią i będą pełnić przede wszystkim obszary zieleni nieurządzonej (znajdujące się w północnej części opracowania - fragmenty lasów mieszanych i przybrzeżne o charakterze łągów) oraz zieleni urządzonej (park miejski i zieleń wzdłuż ul. Nadbrzeże Drawskie, łącząca część północną z południową).

Zieleń ta spełniać będzie wiele funkcji ekologicznych (fizjocenotyczne, biocenotyczne, ochronne, klimatyczne i estetyczne).

Swoistymi ostojami przyrody miejskiej, choć przedstawiającą ograniczoną wartość przyrodniczą, są także: ogródki warzywno-owocowe, szpalery i aleje drzew, zakrzaczenia i zadrzewienia na obszarach nie zagospodarowanych, zieleń urządzona w postaci trawników, klombów, rabat i zaprojektowanych nasadzeń drzew, a także ogrody przy posesjach.

5.7. Ocena przydatności środowiska, polegającą na określeniu możliwości rozwoju i ograniczeń dla różnych rodzajów użytkowania i form zagospodarowania obszaru.

Obszar opracowania w całości znajduje się w granicach administracyjnych miasta Czaplinka, w obszarze zurbanizowanym, w dużej części zabudowanym. Dla terenów tych według obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego określono już poszczególne funkcje. W związku z tym ocena przydatności środowiska oraz określenie możliwości rozwoju i ograniczeń dla różnych rodzajów użytkowania i form zagospodarowania obszarów została oparta na wytycznych z wymienionych dokumentów strategicznych gminy Czaplinek.

Głównymi ograniczeniami dla różnych rodzajów użytkowania i form zagospodarowania obszaru w obrębie terenu opracowania są:

- nisko położone, podmokłe tereny nadbrzeżne (często pokryte glebami organicznymi),
- stanowiska gatunków chronionych roślin i zwierząt,
- lasy oraz grupy drzew i krzewów,
- sąsiedztwo jeziora – linii brzegowej,
- ukształtowanie terenu.

Przy planowaniu lokalizacji inwestycji należy jednak pamiętać, iż z tytułu położenia obszarów w granicach otuliny Drawskiego Parku Krajobrazowego, na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Drawskie” i w Obszarze Natura 2000 „Ostoja Drawska” i „Jeziora Czaplineckie” istnieją różnorokie ograniczenia, wynikające z przepisów odrębnych, obowiązujących na ich terenie.

6. Uwarunkowania ekofizjograficzne – wnioski do projektu planu.

6.1. Określenie przydatności poszczególnych terenów dla rozwoju funkcji użytkowych i form zagospodarowania obszaru opracowania.

Na terenie opracowania, o łącznej powierzchni 96,89 ha, znajdują się obszary, użytkowane jako tereny: zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, usług (głównie turystyki oraz sportu i rekreacji, oświaty, kultury), rolne, zieleni urządzonej oraz dróg i placów publicznych.

W związku z kierunkami rozwoju proponowanymi w studium, potrzebami społecznymi oraz uwarunkowaniami przyrodniczymi na terenach składających się na obszar opracowania

dopuszcza się wprowadzenie kilku nowych funkcji, które przedstawiono w tabeli poniższej oraz oznaczono na załączniku graficznym (tab. 4, załącznik 1).

Tabela 4.

Wskazanie przydatności terenów pod rozwój różnych funkcji użytkowych i wskazania do ich zagospodarowania

Proponowana funkcja użytkowa terenu, wynikająca z cech środowiska lub wskazanie do zagospodarowania obszaru	Teren składający się na obszar opracowania
Obszary na których powinno się wprowadzić nowy ład przestrzenny oraz uporządkować istniejącą lub wprowadzić nowe założenia zieleni	Zachodni fragment terenu OW „Kusy Dwór”, będący terenem byłego ośrodka wypoczynkowego, na którym istniejące obiekty są zdewastowane, a także teren z roślinnością zaroślową, przylegający do niego od północy, na którym istnieje „dzikie wysypisko śmieci”.
Tereny, które proponuje się przeznaczyć pod publiczną zielenią urządzoną (ZP)	Nadwodne tereny leśne, położone na północ od OW „Kusy Dwór”. Nadbrzeżne tereny leśne (głównie fragmenty lasów łęgowych), ciągnące się od OW „Kusy Dwór” do plaży miejskiej. Teren zieleni nieurządzonej przy OW „Drawtór”. Park miejski, wraz z terenami przyległymi, a także zielenią wzdłuż promenady – ul. Nadbrzeże Drawskie. Tereny zielone przy ul. Jeziornej – tereny nadwodne oraz pomiędzy terenami mieszkaniowymi i usługowymi.
Tereny, na których dopuszcza się wprowadzenie funkcji rekreacyjnej i turystycznej oraz usług sportu (Ut, US)	Tereny zieleni sąsiadujące od zachodu z OW „Drawtór”. Obszar MOSW.
Tereny, na których dopuszcza się rozwój funkcji mieszkaniowej i usług turystyki (Ut, MN)	Tereny niezagospodarowane obszaru OW „Kusy Dwór” i terenu OW „Drawtór”
Tereny, na których dopuszcza się rozwój usług oraz funkcji mieszkaniowej (U, Ut, M)	Obszar przyległy od południa do parku miejskiego – pomiędzy ul. Drahimską a ul. Nadbrzeże Drawskie oraz tereny przy ul. Jeziornej.
Tereny, na których udział zieleni wysokiej powinien być duży	Teren OW „Kusy Dwór”, będący terenem byłego ośrodka wypoczynkowego wraz z terenem, na którym istnieje „dzikie wysypisko śmieci”.
Tereny, na których powinno zachować się większą część istniejącego drzewostanu	Teren OW „Kusy Dwór”, na którym dopuszcza się wprowadzenie funkcji Ut, MN.

Pozostałe, istniejące funkcje terenu proponuje się pozostawić w ramach obecnie funkcjonujących rodzajów użytkowania i zagospodarowania tej części obszaru objętego opracowaniem.

Zapisy projektu planu dla poszczególnych terenów powinny uwzględniać duże walory krajobrazowe tych obszarów. Powinny one precyzować zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego, w tym charakter zabudowy i zagospodarowania terenów. Przy planowaniu należy przeanalizować powiązania widokowe z obszarami sąsiednimi.

6.2. Wskazanie terenów, których użytkowanie i zagospodarowanie, z uwagi na cechy zasobów środowiska i ich rolę w strukturze przyrodniczej obszaru, powinno być podporządkowane potrzebom zapewnienia prawidłowego funkcjonowania środowiska i zachowania różnorodności biologicznej

Do terenów, których użytkowanie i zagospodarowanie, powinno być podporządkowane potrzebom zapewnienia prawidłowego funkcjonowania środowiska i zachowania różnorodności biologicznej, w obrębie obszaru opracowania, należą przede wszystkim fragmenty lasów o charakterze łągu olszowego, porastający podmokłe tereny przyjeziorne, niewielkie lasy mieszane w północnej części terenu, a także tereny zieleni urządzonej (park miejski, skwery, zieleń wzdłuż ul. Nadbrzeże Drawskie i zieleń nieurządzona (zakrzaczenia, zarośla nadwodne) oraz płaty szuwaru trzcinowego, najsilniej rozwijające się w zatokach jeziora a także aleje, szpalery drzew.

Im większy będzie areal terenów zielonych i powierzchni biologicznie czynnych z dużym udziałem zieleni wysokiej na opracowanych obszarach, tym większe wartości przyrodnicze, będą przedstawiały te tereny. Wiązać się to będzie ze wzrostem i bioróżnorodnością organizmów żywych zasiedlających wymienione biotopy. Liczne założenia zieleni, towarzyszące zabudowie miejskiej dodatkowo powinny znacznie poprawić walory mikroklimatyczne, krajobrazowe i estetyczne przedmiotowego obszaru.

6.3. Wskazanie ograniczeń wynikających z konieczności ochrony zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego lub występowania uciążliwości i zagrożeń tych środowisk oraz wskazanie obszarów, na których ograniczenia te występują.

Projekt planu powinien spełniać wszystkie wymogi ochrony środowiska, zwłaszcza, że teren, będący przedmiotem opracowania, położony jest w **Obszarze Natura 2000 „Ostoja Drawska” PLB 320019** i częściowo w **Obszarze Natura 2000 Jeziora Czaplineckie**

PLH 320039, na terenie **otuliny Drawskiego Parku Krajobrazowego** i w **Obszarze Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Drawskie”**. Na terenach tych należy przestrzegać zasad zagospodarowania i użytkowania terenu oraz zakazów określonych m.in. w Ustawie o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. i w Rozporządzeniach Wojewody Zachodniopomorskiego: 15/2005 z dnia 27 lipca 2005 r. w sprawie Drawskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Zach., Nr 64, poz. 1378) oraz 4/2005 z dnia 22 marca 2005 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Zach., Nr 25, poz. 49).

Na terenie opracowania znajdują się obiekty chronione i będące pod nadzorem Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie. **Do rejestru zabytków** woj. Zachodniopomorskiego **pod nr 438 wpisane zostało Stare Miasto** (jako ochronny średniowieczny układ urbanistyczny), na terenie którego znajduje się część terenu opracowania (położona w pobliżu centrum miasta).

Południowa część obszaru położona jest także w strefach ochrony konserwatorskiej A,B. W granicach obszarów opracowania znajdują się także **budynki o walorach zabytkowych**.

Głównym ograniczeniem dla różnych rodzajów użytkowania i form zagospodarowania obszaru w obrębie terenu opracowania są nisko położone, podmokłe tereny nadbrzeżne (często pokryte glebami organicznymi), na których panujące warunki geologiczne uniemożliwiają przeznaczenia tych obszarów pod zabudowę. Pozostałe ograniczenia wynikają z wartości przyrodniczych terenu (występowanie stanowisk gatunków chronionych roślin i zwierząt, fragmentów leśnych, sąsiedztwa jeziora i ukształtowania terenu).